

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Kis-Mester utca 1382.</p>
--	---	--

A debreczeni ref. egyházmegye lelkészi értekezletének javaslata a lelkészválasztási szabályok tárgyában*.)

Megfigyelve a művelt külföldi prot. egyházakban érvényben álló lelkészválasztási gyakorlatokat, kétségtelesen el kell ismernünk — eltekintve a schweiczi egyneműk kántonok eljárásától, — hogy majd mindenütt találkozunk a lelkészválasztási szabályokban bizonyos föltételekkel és megszorításokkal, melyek a föltétlen szabad választást korlátozzák és szabályozzák; továbbá találkozunk oly intézkedésekkel, melyek figyelembe veszik a lelképásztori pályán működő egyének képzettségét, szolgálati érdemeit; s ha megkérdezzük jelenleg az egyházkerületeket, hogy miért kívánják változtatni és módosítani a fenálló szabályokat: bizonyosan azt fogjuk feleletképpen kapni, a mit egyházkerületünk küldöttsége kifejezett, az általa készített tervezet előindokolásában, hogy

„A mig egyrészt a lelkészválasztás jog legszélesebb mérvben kiterjesztve lőn az egész népre, másrészt a nép véneinek, a kegyességgel, tekintélyvel kitűnő egyháztagoknak, (presbytereknek) a kánonban biztosított kiváló választási joga a néppel lett föltétlen megosztása által, döntő hatályából alászállított. Az esperest és egyháztanács azon befolyása pedig, melyet azok eddig a kánonok szerint a lelkészválasztásra gyakoroltak, csupán a választás szabályos vagy szabálytalan voltának megbirálására

*.) A nevezett egyházmegye, folyó évi június hóban tartott gyűlésében, egy bizottságot nevezett ki kebeléből, a lelkészválasztási szabályok tárgyában véleményezésre, mely bizottság a maga dolgozatát a lelkészértekezlet elé terjesztette folyó hó 9-én. A lelkészértekezlet azt csekély módosítással elfogadta. Ezen munkálatban előre vannak bocsátva és ismertetve, a geleji katona és komjáti kánonoknak a lelkészválasztásra vonatkozó pontjai; továbbá a magyarországi ref. és ágost. hitvallású 10 egyházkerületben érvényben álló lelkészválasztási szabályok főbb pontjai; nem különben a porosz államokban, bádeni nagyhercegségben, szász királyságban, Skót- és Franciaországban, Hannoverben, schweiczi kántonokban stb. jelenleg érvényes lelkészválasztási szabályok is. — Mi itt a munkálatból csakis a főbb elveket közöljük, a többi részt terjedelmessége miatt mellőzni kénytelenítettvén.

szorított. — Innen eredt, hogy a legszerényebb és jobb tehetséggel és képességgel bíró lelkészjelöltek, a választásoknál minden felsőbb pártolás, méltánylat nélküli hagyatnak, sok hason jelességű lelkészek, a legcsekélyebb állomásokon, minden jobb remény nélkül nyomorognak, sok kevésbé képzett és érdemesült egyének pedig, elsőrendű állomásokra jutának; s hogy a legérdemesebb egyházi előjárók tanácsa s hatálya, a választásoknál pártvezérekül feltolakodó egyes magán egyháztagok által meghiusittatik, és a választások nem egyszer a legrosszabb irányba terelgetnek.“

De meg nyilvános irodalmi téren is találkozunk olyan erős nyilatkozatokkal, hogy nem lehet képzelné a papi hivatal méltóságával összeférhetlenebb, igaztalanabb s a józan logikával ellenkezőbb valamit, mint a lelkészeknek közvetlen a nép általi szabad választását. Így szól a protestáns papi szakközlönyben egy értekező.

Egy másik egyházi lapunkban szintén olvassuk, hogy sürgessük a papválasztás jogának a néptől visszavételét, hogy adassék az másnak, péld. az egyházmegyei törvényszékeknek azon kikötéssel, hogy az legyen tekintettel az érdemre, a szolgálati időkre, majd akkor nem ülnek be a szellemi nyomorékok a jól jövedelmező egyházakba s a jelesek nem fognak rágódni zabkenyeren. — Majd ekkor megszűnik nagy része azon panaszoknak, melyek miatt most tele kiabáljuk az anyaszentegyház füleit.

Ily sötét képekben látják igen sokan annak a föltétlen szabad választásnak eredményét már, egyházi életünk mezején. — Az értekezlet tagjai, habár szintén gyakori visszaéléseket látnak fölmerülni a mostani választási szabályok mellett, de jól tudva azt, hogy a szabad választási eljárások által előidézett visszaéléseknek nem egyedüli orvossága, sőt nem is orvossága annak teljes megszüntetése: jól tudva azt, hogy a szabadságra, a szabadságnak okos használatára nem az absolutismus vagy zsarnoki önkény vezérelheti és nevelheti a népet: épen azért nem irhatják alá, hogy a népnek szabadválasztási joga egyszerűleg semmisítették meg, vagyis töröltessék el; hanem

egyházalkotmányunk történeti fejlődését, a mi hazai viszonyainkat figyelembe véve, annyit javasolhatnak, hogy a mostani föltétlen és korlátlan választási jog helyes irányba vezéreltessék, a tulcsapongások korlátoztatván, a szabadválasztási jog illő mederbe szorítottassék.

Ilyen helyes irányba terelő intézkedések lesznek már:

a) A gyülekezet tagjai által eddig gyakorolt személyes és közvetlen választás oda módosítottassék, hogy az oly egyházközségekben, melyekben a presbyterek száma az 50-et nem haladja túl, még 3-szor annyi; 50—100-ig még 2-szer annyi; 100-on felül még 1-szer annyi választó választassék a gyülekezet tagjai által a presbyterium mellé, a kik aztán együttesen választják a lelkészt.

b) Minden egyházmegyében az egyházmegye részéről egy kijelölő, kandidáló bizottság állítottassék fel, melynek tagjai évenként az egyházmegyei közgyűlés által titkos szavazás útján választatnak, az esperest és segédgondnok hivatalyszerűleg tagjai.

A választott tagok 2 egyházi és 2 világi egyén.

E bizottságnak feladata és jogköre lenne:

Miután az egyháztanács a maga kebelében 4 jelöltre nézve megállapodott, azoknak neveit ezen egyházmegyei jelölő bizottsághoz terjeszti be; e bizottság, ha mind a 4 jelöltet alkalmasnak s választhatónak tartja, egyszerűleg tudomásul veszi az egyháztanács ajánlatát s azok megválaszthatásához megerősítést adja, azonban 2-öt a 4 közül szabadon törölhet s azok helyett más 2-öt ajánl kellő indokolással az egyháztanács figyelmébe, a mikor a választásnak ezen 4 jelölt közül kell megtörténni; ha azonban az egyháztanács 4 ajánlotta közül 3-at, vagy mind a 4-et törli a bizottság, akkor újabb jelölésre hivatik fel az egyháztanács, ha az ismét azokat az egyéneket ajánlaná vagy újakat ugyan, de olyanokat, kik az egyházmegyei kandidáló bizottság ítélete szerint azon helyre alkatmatlanok vagy méltatlanok s a valódi érdemesek mellőztetnek: az ügy az egyházmegyei törvényszék elé terjesztetik.

c) A választandó egyének kijelölésénél a kezdeményezés mindig az egyháztanácsot illeti, tehát az egyháztanács a maga kebeléből 4 egyént ajánl az egyházmegyei kandidáló bizottsághoz, a további teendő, a mint az előbbi számban elő van adva.

d) A próbaszónoklat bizonyos feltételek és ellenőrzés mellett megengedhető. — Ugyanis ha az egyháztanács kívánja, a jelöltek az esperes engedélyével és megbízottja jelenlétében az egyházközségben predikálásra megjelenhetnek. Azonban megjegyzendő, hogy a próbaszónoklat csak azon esetben engedhető meg, ha a jelölteket mind őhajtja az egyházközség meghallgatni.

e) A kijelölés és ennek következtében a választásnál az eddig érvényben állott amaz általános szabályt, hogy

„választható az egész magyar ref. egyházban minden rendes lelképásztor s mindazon lelkészjelölt, ki lelkészképeségi 2-dik vizsga sikeres leteléséről kellő bizonyítvánnyal bír“ következő korlátozással pótoljuk meg: oly egyházközségben azonban, melyben középiskola van, vagy melyben a lelkek száma a 6000-et haladja, úgy az egyháztanács, mint a jelölő bizottság, csak oly egyéneket ajánlhat, kiknek iskolai és lelkészképeségi bizonyítványaik jeles vagy kitünő osztályzatúak; vagy külföldi akadémián legalább 2 félévén, a bölcsészeti és theologiai tantárgyak hallgatói voltak; vagy ezen kellek nem létben magokat több évi lelkészi szolgálat által a lelképásztorokodás terén, vagy a mellett az egyházirodalmi téren munkálkodásukkal kitüntették.

f) A választók közé, a kik tehát a presbyterek mellé a szükséges arány szerint a lelkészválasztó testületet választják, az egyházi adót teljesítő önálló nőket is felveendőnek tartjuk.

A debreczeni jogtanárok véleménye a jogakadémia ügyében leküldött miniszteri felhívásra.

(Vége.)

V.

Tartson-e fön a magyar prot. egyház továbbra is jogakadémiaikat?

E kérdésre habozás nélkül igennel felelünk, és tudva azt, hogy a főt. egyházkerület ismételt izben hasonló meggyőződésnek adott szóval és a debreczeni jogakadémia fentartása által tetteg is kifejezést; tekintve továbbá azt is, hogy a debreczeni főiskola akad. tanárkara, a felsőbb oktatásügy kérdésében már többször intézett a főt. egyházkerülethez indokolt felterjesztést: ez uttal csak röviden soroljuk fel a véleményünk támogatására szolgáló főbb indokokat:

1. A protestáns egyház, mint kiválólag tanító egyház, utalva és hivatva van minden foku iskolák fentartására, hogy ezek a szabad meggyőződés elvének hódoló államnak a műveltség terjesztésében hűséges munkatársai, különben pedig káros működésének ellensúlyozói legyenek.

2. A társadalom problémáival foglalkozó jog- és államtudományok terén, kiválóan sok alkalom nyílik a protestáns felvilágosult világnézetnek kifejezést adni és érvényt szerezni.

3. A protestáns ifjaknak protestáns iskolákban neveltetése azokat szorosabban fűzi az anyaszentegyházhoz, a mi a világi pályákra készülőknel annál fontosabb, mivel a miveltebb világi elemnek az egyház iránti érdeklődése és szeretete, a protestantismusra nézve alapelveinél fogva valóságos életkérdés.

4. A magyar protestáns egyházat fényes multja is kötelezi a tanügy terén kiváló munkásságra, s félő is, hogy ha a prot. egyház megszűnnék a művelődésnek — mint eddig volt — olyan hatalmas eszköze lenni: ez saját fiai között is csökkentené az iránta való ragaszkodást és tiszteletet.

5. A magyar prot. egyház részére, törvény biztosítja ugyan a jogot, hogy minden foku tanintézeteket tarthasson, de a midőn azt látjuk, hogy a protestáns egyháznak e jogát folytono-

szan birt iskolák tekintetében is nem egyszer kérdésessé tudta tenni az új idők felekezettelenes áramlata, még inkább lehet tartani attól, hogy ha a felsőbb oktatás teréről most visszavonul, hivatkozni fognak ellenében adandó alkalommal, e lemondásra és a jog nem használatából annak elévülését fogják következtetni.

6. A protestáns főiskolai alapítványokat a mennyiben specialis czél meghatározása nélkül a felsőbb oktatás javára tétettek, azon intentioval hozták létre alapítóik, hogy a prot. ifjaknak az előhaladás ugy az egyházi, valamint a világi pályákon megkönnyítve legyen.

7. Fontos indok az is, miszerint sok szegény református ifjura nézve egyedül a saját felekezeti jogakadémiákon élvezett jótétemények tették és teszik lehetővé a jogi pályán való kiképzését. A református jogakadémiák tanuló ifjúságának tulnyomó része református vallásu.

Nevezetesen 1879 - 80-ban református joghallgató volt:

Budapesten	1579 közt	193=12.2%
Kolozsvárott	212 „	63=29.7%
4 kir. s 1 állami jogakadémián	462 „	56=12.1%
2 kath. joglyceumon	105 „	7=6.6%
Debreczenben	135 „	96=71.1%
A többi 5 prot. jogakadémián	219 „	111=50.6%
	2712 közt	526=19.3%

Tehát az összes protestáns joghallgatók $\frac{2}{5}$ -de a protestáns jogakadémiákra esik és ezeknek nagyobb része szegényebb sorsu ifju. Szünjenek meg már a protestáns jogakadémiák, e joghallgatóknak nagyobb része is elesik, mert az egyetemeken vagy kir. jogakadémiákon, a hol a reformátusok számára alapítványok nem igen vannak, nem folytathatná pályáját. Ez csökkentené hazánkban az ügyvédi, birói, tisztviselői karban a protestáns elemet s ezzel a protestantismusnak szellemi és társadalmi súlyát. A jogi pályáról leszorult ifjak többnyire az egyházi pályára tódulnának s azt tulnépesítenék, sőt valószínűleg megfogyna a gymnasiumi tanulók száma is, a mi ugyancsak a protestáns intelligentia megfogását eredményezné, a mit pedig annál sajnálatosabb eredménynek kellene nyilvánítanunk, minthogy 1867—1880-ig a magyarországi gymnasiumok ref. vallásu növendékeinek száma 7223-ról már is 4887-re szállott le, holott ugyanazon idő alatt a zsidó gymnazialisták 4887-ről 6559-re szaporodtak.

8. A protestáns jogakadémiák megszüntetése a protestáns tanárok számát is a minimumra redukálná, mert a kath. tanulmányi alapból fentartott kir. jogakadémiákon valamint eddig, ugy ezentul is csak katolikusok alkalmaztatnának tanároknak, az egyetemekre pedig többnyire a kir. jogakadémiák már kipróbált jelesebb tanárai fognának kineveztetni. A nagyszebeni jogakadémia, melyen mint állami tanintézetben protestáns tanárok is lehetnek és vannak, nem sokat lendítene a protestáns tanárok javára, mert ha a kormány, mint a hogy a szóban forgó leirat igéri, az állami vezetés alatt álló jogakadémiák kevesbitésére határozná el magát, minden valószínűség szerint a nagyszebeni akadémia volna az első, melynek megszüntetése elrendeltetnék, mert ezen tanintézet a súlyosan megterhelt államkincstárból tartatik fen, mig a tanulmányi alapból fentartott kir. jogakadémiák az államkincstárt nem terhelik.

Ezekből látható, hogy a prot. jogakadémiák megszüntetése a jogi szakképzésnek nem is annyira államivá tételét, mint inkább ugy a tanárokat, mint a tanulókat tekintve, nagy mérvű katholicizálását vonná maga után, és ennél fogva protestáns ember szemében nem lehet kívánatos.

VI.

Midőn azonban a protestáns jogakadémiák fentartása mellett nyilatkozunk, azzal egyáltalában nem azt mondjuk, hogy valamennyi jelenleg létező protestáns jogakadémia fentartandó. A magyarországi ágostai evangélikusoknak 1, a magyarországi roformátusoknak 5 jogakadémiájuk van. A mi viszonyaink közt ez mindenestre tulságos szám, a joghallgatóknak csekély száma és ennek folytonos apadása is ezt bizonyítja. Igaz, hogy a külföldön is vannak egyetemek és akadémiaik, nem sokkal több, vagy épen kevesebb jogtanulóval,*) de azt hisszük, hogy a magyarországi ref. egyház nem elég gazdag arra, hogy 313 tanulóért, a kik között 207 a református 5 jogakadémiát, hogy többek közt Pápán 29 jogászért, a kik közül csak 10 a református — külön jogakadémiát tartson fen.

Ama kevés népességű külföldi egyetemek a multból eredő alapítványokból tartják fen magokat; ellenben a mi jogakadémiáink nagy részben nem birván sem elegendő vagyonalappal, sem kellő mennyiségű tandíj-jövedelemmel, vagy amugy is szerény tőkájöket fogyasztják, vagy az érdekletteknek nagy megterhelésével, sőt más intézetek rovására tudnak csupán élni, s így a mellett, hogy a multnak megtakarításait s a jelen erejét teljesen igénybe veszik, még a jövőt is előre lefoglalják.

Pedig a mi jogakadémiáinknál nem csak fentartásról, hanem a tudomány érdekében fejlesztésről is lehet szó, ugy a tanerők száma és azok anyagi állapota, valamint taneszközök, tanulók segélyezése, bölcsészetszaki tanszékek felállítása stb. tekintetéből.

Mindezekre elegendő ereje az illető fentartó hatóságoknak bizonyára nincs, s azért jobb volna kevesebb, de jobban felszerelt tanintézet fentartása végett egyesülni még idején, a mikor még volna mit egyesíteni az alapítványokból is. A protestáns jogakadémiák nagyobb része ugy a mint van, a mostani viszonyok közt nem fogja magát fentartatni sokáig, a csekély és még egyre fogyó tanulói létszám mellett, előbb-utóbb kiapadnak a segélyforrások s akkor a végóra ütött.

* * *

A jövőre is fentartandó protestáns tanintézetek helyét ref. egyházi főhatóságaink lennének ugyan hivatva meghatározni, de azt hisszük, bármikor következne be annak ideje, a számításból Debreczent ki nem hagyhatnák.

A debreczeni ref. jogakadémia, másokra való tekintet nélkül is önmagáért megérdemli, hogy fentartassék.

A debreczeni jogakadémia a jogakadémiáknál az utóbbi években beállott nehéz válságot épségben, sőt diadalmasan kiállotta.

A joghallgatók száma leszállott, 1873—74-től 1880 - 81-ig a közoktatási minisztertumnak a „Budapesti Közlöny“-ben közölt kimutatásai szerint:

1. A pozsonyi, nagyváradi, kassai, győri királyi jogakadémiákon és a szebeni állami jogakadémián 841-ről 443-ra.
2. Az egrí és pécsi kath. joglyceumokon 200-ról 92-re.
3. A protestáns jogakadémiákon és pedig:

*) 1879—80-ban a jogi, kameralis és gazdasági tudományokat Rostockban 30, Kielben 27, Erlangenben 52, Greifswaldban 68, Márburgban 77, Freiburgban, Jénában 81 tanuló hallgatta és Giessenben, Hallében, Würzburgban is csak néhányval haladta meg számuk a 100-at. Ugyan-ezen évben a bási egyetemen 19, a zürichin 25 jogász volt. Olaszországban is 1878-ban 7 egyetem volt 30—90 joghallgatóval.

a) Kecskeméten	226-ről 30-ra,	} összesen : 716-ről 201-re.
b) Sáropatakon	112-ről 48-ra,	
c) Pápán	115-ről 26-ra,	
d) M. Szigeten	79-ről 49-re,	
e) Eperjesen	174-ről 48-ra,	

Mіндеzen jogtanintézetekben együtt véve: 1757-ről 736-ra.

Ellenben Debreczenben ugyanazon időközben folyton emelkedett a joghallgatók száma.

187³/₄-ben volt 68 rendes s 23 magán, összesen 91 joghallgató;

187⁴/₅-ben volt 94 rendes s 16 magán, összesen 110 joghallgató;

187⁵/₆-ban az 1874-diki jogakadémiai szervezet életbeléptése után, volt 124 rendes s 9 magán, összesen 133 joghallgató;

187⁶/₇-ben volt 124 rendes s 3 magán, összesen 127 joghallgató.

Ezen évtől fogva nem voltak többé magántanulóink, de azért a szám nem csökkent. Nevezetesen:

187⁷/₈-ban volt 130 joghallgató;

187⁸/₉-ben " 129 "

187⁹/₁₀-ban " 135 "

Csak a folyó iskolai évben csökkent a létszám némileg, a mennyiben ez évben 119 joghallgatóink száma, tehát még így is magasabb, mint volt 187³/₄ és 187⁴/₅-ben, a mikor még sok magántanuló is volt, s az új jogakadémiai szervezet sem volt még életbe léptetve. Hogy egyébiránt állandó marad-e a létszámnak ezen csökkenése, azt csak a következő évek fogják megmutathatni.

Népesség dolgában 187³/₄-ben csak az egy m. szigeti következett a debreczeni jogakadémia után, most pedig az egy pozsonyi áll még néhány fővel előtte.

E számok azt bizonyítják, hogy a debreczeni jogakadémia-nak egy elsőrendű vidéki városban, egy vagyonos és népes nagy vidék természetes központján legjobb helye és biztos jövője van.

A múlt évben 135 joghallgató közt 96 ref. vallású volt, a f. évi 119 joghallgató közt pedig 91 a református, vagyis az egész létszám 71.1, illetőleg 76.4%-ka, a mi azt mutatja, hogy a magyarországi reformátusok egyik központi főhelyén levő debreczeni jogakadémia, kiválólag a saját felekezetebelieknek tesz és van hivatva a jövőben is tenni művelődési szolgálatokat.

A joghallgató ifjuság a múlt évben 24, a folyó tanévben 20 megyéből sereglett össze; jogakadémiánk tehát a messzebb fekvő vidékeken is vonzerővel bír, s nemcsak a vidékbelieket csalogatja magához, még pedig a miniszteri leirat szerint tudományos színvonalának alacsony volta és az ifjuság iránti követelmények csekély mértéke által.

A tudományos színvonalát és ezen követelményeket illetőleg fentebb tettük meg — főiskolánk szempontjából is — észrevételeinket. Azon körülményt, hogy a debreczeni ref. főiskolát felekezeteink kebelében és azon kívül egy leendő protestáns egyetem jelöltjéül emlegetik, s hogy e jelöltségben úgy látszik sokan megnyugszanak, talán az ezen főiskola alkotó részeit képező tanintézetek némi bírálatául is lehetne tekinteni.

A debreczeni jogakadémia ma jogakadémia, és mint ilyen a többi jogakadémiák közt — nézetünk szerint — a jelen szervezettel, berendezéssel és ellátással mellett is becsületesen megoldhatja feladatát; és így — miután a tapasztalat szerint szükség is van rá — nincsen ok megszüntetésére.

Hogy mi lehet és mi legyen e jogakadémia a jövőben, azt fejtegetni annyival kevésbé tartozik jelen észrevételeink keretébe,

mivel e tárgyban a főtiszteletű egyházkerület megbízásából egy külön bizottság fáradozik.

Mondanunk is alig kell, hogy mi, ezen jogakadémia tanárai, a vezetésünk alatt álló tanintézetnek mindenesetre csak a legjobbat kívánhatjuk.

Ezen észrevételeinket szives figyelembe ajánlva, mély tisztelettel maradunk

A főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésnek

alázatos szolgálói

a debreczeni ref. főiskolai jogtanárok.

A lelkészválasztási törvényről.

A tiszántuli egyházkerület, 1881. május havi közgyűlésében, a nagykárolyi egyházmegye indítványa folytán, elővette a lelkészválasztási szabályok ügyében, még 1876-ban egy három tagú bizottság által készített javaslatot; — s felhívta az egyes egyházmegyéket, hogy ezen javaslatot szem előtt tartva, s megfigyelve más egyházkerületek, e tárgybani szabályzatait, adjanak véleményt, hogy a legközelebb összeülő egyházkerületi gyűlés ezen fontos tárgyban, az alkotmányozó zsinat elé javaslatot terjeszthessen, és a lelkészválasztásnak egyetemesen kötelező szabályozását és rendezését sürgethesse.

Az egyházkerület ezen intézkedését „Tiszántuli“ nagy örömmel fogadta és a hivatottakat hozzá szólásra serkentette. — „Tiszántuli“-nak az egyházkerület intézkedése feletti ezen nagy örömeben — fájdalom — én egyáltalában nem részesülhetek; mivel a lelkészválasztási törvény, ezen csaknem minden konventi munkálatoknál fontosabb tárgynak czélba vett rohamos keresztül vitelétől semmi jót nem várok. Adja Isten, hogy a megeresztett intézkedés folytán, czélszerű lelkészválasztási törvényt alkotni sikerüljön, de én nem hiszem!

Egyébiránt az egyházkerületeknek is aligha van szándékában, meglevő lelkészválasztási törvényük helyett, az összeülő alkotmányozó zsinaton újat alkotni! — ezt engedi legalább következtetni az ezen tárgy körüli mélységes hallgatás, és az e tárgyban készített javaslatnak több éveig lomtárban heverni engedése.

Pedig mig presbyteri egyházszervezetünk valami más ujjal fel nem cseréltetik, addig egyházi törvényeink által, a lelképásztorra fontos jogok ruháztatnak; az egyetemes konvent által készített munkálatok, illetőleg törvényjavaslatok között is alig van olyan, a mely által a lelképásztor nem volna a törvény öreül állítva, a melynek a lelképásztor ne volna a sava! — és még is, sem az egyházkerületek, sem az egyetemes konvent mélyen tisztelt tagjai, jó eleve nem gondoskodtak a felett, hogy a só izetlen ne legyen! — A remekül alkotott törvényt fogja-e helyesen alkalmazni egy, nem a törvénynek megfelelő alapon választott lelképásztor??! És ezen, a konventi munkálatok közé felvételre sem érdemesített lelkészválasztási törvényt, most már felette fontosnak, égető szükségűnek hirdetjük, a mint hogy valósággal az is.

Elismeri azt mindenki, a ki csak gondolkozni szokott és szeret; de különösen ismerik és érzik azok, a kik a rájuk bízott talentumot híven akarván használni, nem tanulták meg hallgatni akkor, midőn a romlatlan lélek szólásra kényszerítette őket!

Ezek az én nézetem szerint első sorban hivatottak, a lelkészválasztási törvényhez szólani. — Ezek tudják és ismerik, hogy egy gazdag patronus iránti jóindulatból, a törvénytelen eljárás felett mint hunynak szemet, a különben is zabolátlansággal határos törvény őrei; ezek tudhatják és ismerhetik, hogy a lelkészválasztásnál vagy áthelyezésnél a rokonsági és kollegiális belső viszony, mennyire kulminál, s épen ezért, ha csak a nyomor által az erkölcsi bukás szélire nem taszítottak, ezek emelhetnek — legalább javaslatok által — védgátakat, a visszaélések özöne ellen.

És ezen nyilatkozatom által legkevésbé sem szándékozom kétségbe vonni azok képességét, a kik esperesi és tanári székben ülnek, vagy pedig mint nagy jövedelmű egyház lelképásztorai, minden anyagi gondoktól menten élnek! — sőt inkább! teljesen meg vagyok győződve a felől, hogy az ilyenek vannak leginkább birtokában azon segédeszközöknek, melyek által a tudományosság magaslatára emelkedve, összevágó, rendszeres és célirányos, szóval kifogástalan szellemi műveket alkothatnak; — de minthogy a törvény hatása a gyakorlati életre van irányozva, és minthogy az elméletileg összevágó, rendszeres és célirányos műveknek, a használatba vétel, a praxis a próbaköve: épen ezért — az én véleményem szerint — azok, a kik a hibás rendszabály általi nyomást nem érezték és nem érzik, nem ismerhették és nem ismerik s a lelkészválasztási törvény feletti eszmecserére kevésbé hivatottak.

Én legalább e tekintetben a praxis emberét inkább követem, szeretem tudni hogy ki tanácsol, egyik vagy másik törvényjavaslatot ki szerkesztette? vajon az elmélet vagy a praxis embere-é??! és ebből önként következik, hogy Nagykárolyival egy véleményben nem lehetek.

A ki a tudományosság azon fokán áll, hogy egyik vagy másik lapban eszmecserére képes, s munkálatában mégis, nem a tárgy megvitatását és megvilágosítását, hanem a személy dorongolását tűzte ki célul, ez által saját szegénységi bizonyítványát állítaná ki. — Ha valaki munkálatában tévedt, s tévedését szemére vetik, ezen egyáltalában nincs mit szégyenleni; botlani de felkelni ez mindennapi emberi dolog.

Én tehát, bár tökéletes szerkezetet nem adhatok is, hozzá szólok a lelkészválasztás fontos törvényéhez, azon hitben és reményben, hogy a törvény bölcs alkotóinak kezébe igénytelen nézetem által, talán én is adok egy porszemet.

A mi a lelkészválasztási törvény mivoltát illeti, mindenek felett szükséges, hogy az saját erkölcsi életünkben gyökerezzék; mert különben féltő, hogy a más miveltebb nemzetbeli, más körülmények közt élő és az erkölcsiség más fokozatán álló hitfeleinktől, hozzánk átplántált e nemű törvényeknek azon szomorú csökönyösség lesz a következménye, melyet a politikai életben is minden lépten tapasztalhatunk.

A lelkészválasztási törvény épen úgy mint bármely más törvény, bizonyos köteleességeket és jogokat foglal magában; és ha valaki azon köteleességeket, a melyeket az előír és megkíván, hiven teljesíti: méltán megvárhatja, hogy azon jog birtokában és gyakorlatában, melyet a köteleesség

hű teljesítése által szerzett, senki által meg ne akadályoztassék.

Ilyen kötelessége a választható lelkésznek az, hogy egyházkerületi bizottság előtt, bizonyos meghatározott idő alatt két vizsgát tartozik kellő sikerrel kiállani; — a lelkészválasztó egyháztagnak pedig, hogy a helyi szokásos egyházi adót pontosan fizesse be. — Ezeknek a teljesítése által, a lelképásztor jogot szerez arra, hogy valamely egyházban lelképásztorrá választathassék; — a lelkészválasztó egyháztag pedig, hogy a szükséges kellékekkel ellátottak közül, azt választhassa lelképásztorának, a ki neki tetszik.

Minthogy pedig a közpéldabeszéd szerint „nem válik jó generalis abból, a ki soha közkatona nem volt“: igen óhajtható volna, hogy az ifju lelkészek választhatósága, csak bizonyos kevesebb jövedelmű egyházakra szoríttatnék, — hiszen egy ifju magános embernek szüksége is kevés, ezért tehát:

„Minden egyházmegyében az egyházakat két osztályba sorozni javaslom.

Az első osztályt képeznék a 300 frton felül fizető egyházak, a melyek egyedül csak a rendes lelképásztorok közül választhatnának.

A második osztályt képeznék, a 300 frtot, vagy azon alól levő fizetést adó egyházak, ezeknek egyedül azon joguk volna meg, hogy „lelképásztorokat, a segédlelkészek közül választhatják.“

Az egyházak osztályozására nézve e mi szatmári egyházmegyénket vettem mintául; egyébiránt a csak káplánokat választható egyházakat mindenik egyházmegye saját jó belátása szerint állapítja meg, e tekintetben azt hiszem, nem sok nehézség és fenakadás lesz.

Ellenkezőképen áll a dolog a képesség osztályozására nézve, a melyet Nagykárolyi szinte javaslatba hoz és ajánl. Az érdemes szerző ur igen nagyot hibázott azon mulasztása által, hogy a képesség osztályozására nézve, habár csak egy rövidke kis tervezetet is közölni meg nem próbálta; valamit csak leírni és kimondani, az alkalmazást pedig másra bízni, ez nagyon kényelmes dolog.

Én részéről a képesség osztályozását sem célszerűnek, sem kivihetőnek nem tartom.

Nem tartom célszerűnek, mert köztünk magyarországi református lelkészek közt, az én tudomásom szerint, soha semmiféle kaszt divatba nem volt; a gyengébb testvér szelid engedelmisséggel mindig kitért az erősebb testvér elől; a szelidség és jámborság, eme lelképásztori szép erények valának az ő megismerhető bélyegeik s nagy részt azok még ma is. De vajon a célbavett képességosztályozás nem törölné-e el ama lelképásztori szép erényeket?? bizony féltő, hogy a bárányok farkasokká, a galambok saskeselyükké változnának, s egymás szemét marnák ki!!

De nem tartom a képesség szabályozást kivihetőnek sem. Nagykárolyi e tekintetben az esperes kezébe adja a mérleget. — De találkozhatnék oly republikánus egyházmegye, a mely a mérleg tartást másra bizná! mert, azért hogy valaki esperes nem következik, hogy a tudományosság oly magas fokán álljon, hogy egy lelképásztorban szükséges sok oldalu képességet elbírálhasson! hát azon szerénység nélküli lelképásztorok kik volnának, a kik lel-

készítársok felibe magokat censorokul tolnák?? és nem adhatná-e magát elő oly eset, hogy inkább a censendus lehetne censor?? ki képesitené a censorokat?? ezek s több eféle kérdésekre, én csekély tehetséggel megfelelni nem tudok! — mivel

Feltéve, de egyáltalában meg nem engedve a képesség osztályozhatását, az csakis egy általános vizsgálat folytán sikerülhetne, mert — véleményem szerint — a képesség mérlegül nem lehet venni:

1-ör. Az iskolai bizonyítványt, mivel az az iskolai és nem a hivatali képességet igazolja, s nem egyéb mint a hivatalra juthatás kelléke; az iskolában csak megmutatják az irányt, a hivatali képességet az életben szerezzük; de meg sok példát láthatunk arra, hogy a ki az iskolában elől volt, az életben hátul kerül és viszont.

2-or. Nem lehet képesség mérlegül használni az egyeteméről hozott bizonyítványt, — mivel minden oly ifjuról, a ki magát a lelkipásztori pályára elszánja, fel kell tennünk azt, hogy tanulni szokott és szeret; s alig van oly lelkipásztor, a ki ismeretei öregbitése végett, a tudományos egyetemeket meglátogatni ne óhajtáná; de ezt rá nézve az anyagi körülmények lehetlenné teszik; — én szerintem tehát, az egyeteméről hozott bizonyítványok nem annyira a hivatali képesség, hanem inkább az anyagi szerencsés körülmények igazolványai. Végre

3-or. Nem lehet képesség mérlegül használni az intelligens vagy kevésbé intelligens hallgatóknak a lelkipásztorról kedvező nyilatkozatát sem, minthogy az, legtöbb esetben, csak bizonyos külsőségeken, s egyáltalában nem a hivatali képességen, hanem csak a hivatali ügyességen alapszik.

Én tehát a képesség osztályozását czélszerűtlennek és kivitethetlenné tartom, ezért a 300 frton felüli fizetést adó egyházak a rendes lelkipásztorok közül szabadon választhatnának.

(Vége köv.)

Felsőbb hatósági rendeletek.

X.

A vallás és közoktatási miniszter folyó évi július 1-én I4,403. sz. a. kelt leirata szerint: kérdés merülvén arra nézve, valyon a hadmentességi díj ügyében szükséges anyakönyvi kivonatok bélyegmentesen állítandók-e ki: az e részben illetékes intézkedésre hivatott pénzügyminiszter folyó évi május 1-én 28,384. sz. a. kelt s a honvédelmi miniszterhez intézett átiratában kimondotta, hogy a jelzett czélra kívánt anyakönyvi kivonatok, az illetékszabás 79. tételének d) pontja értelmében csakugyan bélyegmentesek. Utasítatnak ezért az anyakönyvet vezető lelkészek, hogy a hadmentességi díj ügyekben, akár hivatalosan, akár a felek által kívánt anyakönyvi kivonatok, bélyeg s díjmentesen állítsák ki s esetről esetre a kivonatokra azt, hogy t. i. „hadmentességi díj ügyben bélyegmentes,“ a netalán előfordulható visszaélések megakadályozása tekintetéből, felelősség terhe alatt pontosan jegyezzék fel.

Debreczeni ref. egyházmegye közgyűlése.

Folyó évben 3-dik közgyűlését tartotta egyházmegyénk e hó 10-én Debreczenben, melynek tartását — a mint derék esperestünk előadta, — szükségessé tették azon nagy jelentőségű eseményre való előkészületek, hogy tehát ez évben az annyira várva várt nemzeti zsinat valahára megnyilik. — Csakugyan a közgyűlésnek legtöbb idejét azon tárgyak vették igénybe, melyekről mint a zsinat elé terjesztendő s ott megállapítandókról, a tiszántuli egyházkerület előleges véleményezésre hívta fel az egyházmegyéket; ilyen tárgyak már a lelkészválasztási szabályzat és domestikára vonatkozó javaslatok. — A lelkészválasztási szabályok tárgyában a lelkészi értekezlet készített egy terjedelmes és indokolt tervezetet, melynek főbb pontjai e lap vezércikkében olvashatók, melyeket az egyházmegye egyetlen pont kivételével magáévá tett t. i. az egyházmegyei gyűlés tagjainak többsége azon nézetben van, hogy az eddig gyakorlatban volt közvetlen választás jövőre is állandóan fentartassék.

Az egyházmegyei egyik tanácsbírói állásra beérkezett szavazatok felbontatván, általános többséggel Némethy Lajos debreczeni lelkész választatott meg. — Tehát ismét a tanácsbírói székekben üdvözölhetjük azon férfit, ki ezelőtt több éven keresztül ismert lelkiismeretességével és ügybuzgóságával töltötte azt a helyet be, nemesen és érdem-szerűleg.

Az esperesti látogatásról való jelentés hallgatása sok tekintetben fölemelő és megnyugtató volt; de másfelől sötét pontokat is tartalmazott az. — Örülünk, hogy hallottuk egyes egyházközségeinkben a folytonos áldozatkészség, egyházas buzgóság szép tényeit, a kitünő tanítók nemes tevékenységének eredményeit; de elborult lelkünk, midőn jelezve volt, hogy péld. Derecskén az egyházi adó beszédésénél oly tulkapásokra vetemedtek az egyháziak, maguk részére is jelentékeny összegeket zsarolván be az egyházi adófizető népen. Méltó jutalmukat majd elveszik, az igazságszolgáltatás kezébe vannak adva. Szomoruan értesültünk arról is, hogy Rábén a canonica visitatio meg nem tartatható, az illető lelkész nem lévén hon s nem is tette meg a szükséges intézkedéseket a látogatóság hivatalos elfogadására. — Ezen ügy természeténél fogva törvényszék elé tartozván, az a lelkész eljárását roszalta és komolyan figyelmeztette. — Mindenesetre nagyon enyhítőleg folyt be ezen ügynél azon tagadhatlan körülmény, hogy az illető lelkipásztor 27 évi lelkipásztorkodása alatt kifogástalanul és feddhetlenül viselte magát s mint ilyen iránt gyakoroltatott a nagy kimélet.

Lélekemelő volt hallani Basa Bálint h. bagosi lelkész és egyházmegyei tanácsbíró és nőjének nagy jelentőségű szép alapítvány levelüket, melyben 12,500 frtot készpénzben, a debreczeni ref. egyházmegye gyámintézete javára adnak oly feltétel alatt, hogy míg élnek, évenként 1000 frt adassék nekik, azután pedig marad az egész az egyházmegye rendelkezése alatt. Továbbá ígérük a kegyes alapítók, hogy miután azon lelkészi állomástól évenként 20 frtot kell a nyug- és gyámintézet javára adni, tehát mielőbb egy oly tőkét szolgáltatnak be, mely után azon 20 frt évenként mint

kamat illesse az egyházmegyét, az ismét előnyére fog szolgálni anevezett intézetnek. A szorgalmas munka, takarékoság és felemelkedett nemes érzület kifolyásaként kell becsülnünk e tényt, melyről az alapítók a bizonyoságlevelet magukról kiszolgáltatták. Sok ily áldozatkész, önzetlen keblü lelkészi család ékesítse magyar ref. egyházunk egyetemét!

Az özvegy-árva alap tervezete csekély módosításokkal elfogadtatott; legnevezetesebb, hogy a leküldött tervezetben a foglaltatik: a lelkészek korra, vagyonra, családi helyzetre, jövedelemre való tekintet nélkül 2 frtot fizetnek; e helyett az ajánlatik, hogy: a lelkészek évenként tartoznak a tőke gyarapításához járulni jövedelmük félszázalékával. — Az országos ref. segély alaphoz pedig lélekszám szerint ne 3, hanem csak 1 kr járulékat vételessék fel.

A gyűlés — mely Dávidházy János esperest és Bernáth István segédgondnok elnöklete alatt tartatott meg: daczára a nagy munkaidőnek, mely most főleg gazdálkodással is foglalkozó lelkészeinket nagy mértékben elfoglalva tartja, elég népes volt; világi tanácsbíráink közül azonban csak egyet tisztelhetünk körünkben.

Capellánus.

Irodalmi jelentés.

Miután a tisztelt közönség pártolása eddigi munkálkodásom iránt kedvező mérvben nyilatkozott, a mennyiben „A pozsonyi vértörvényszék áldozatai 1674-ben“, az utolsó példányig elfogyott, a „Zarándi egyházmegye története“ pedig szinte jelentékenyen méltányoltatott: elhatároztam, hogy miután még ez ideig a magyar reformáció történelme tüzetesen megírva nincs, közrebocsátom: „A hazai reformáció bölcselmi történelmé“-t, melyet bátor vagyok minden hazám fiainak, különösen pedig hitsorsosaimnak nagyrabecsült figyelmébe és pártolásába ajánlani.

Áttekintése e műnek következő:

A reformáció fogalma. — A reformáció előcsarnoka: a) iskolás bölcsészek és hittudósok; b) mystikus hittudósok; c) humanisták. — A reformáció uttorói. (52 egyén. Az 5-ik századtól a 16-ikig.) — A reformáció elődandárai. 1. Valensek. 2. Paulicziánusok. 3. Patarénok. 4. Waldensek. 5. Albigensek. 6. Wiklefiták. 7. Husziták. 8. Cseh és morva atyafiak. — Hitnyomozó törvényszék. (Inquisitio.) — A reformáció előmozgalmait illető hazai viszonyok. (948—1517.) — A reformáció korszaka hazánkban. (1517—1557.) — A reformatori tiszt fogalma. — A reformatori működés jelleme. — A reformáció nyilvánulása. — A reformáció korszakának felosztása.

I-ső szakasz. „A lutheri irányzat kora.“ 1517—1530.

A reformáció hajnala hazánkban. — A nagyszombati káptalan panasza az esztergomi érsekhez. 1526. jun. 12. — A reformáció legelső pártfogói hazánkban. (19 egyén.) — Az első korszak reformatorai. (35 egyén.) — Tanfoglalom. Isteni tisztelet. Fegyelem. — Az első korszak hitvallói s vértanui.

II-ik szakasz. „A zwinglii irányzat kora.“ 1530—1549.

A reformáció tovább fejlődése hazánkban. — A reformáció pártfogói e korszakban. — A második korszak reformatorai. (73 egyén.) — Tanfoglalom. Isteni tisztelet. Fegyelem. Zsinatok. 1545. 1546. — E korszak hitvallói s vértanui.

III-ik szakasz. „A kálvini irányzat kora.“ 1549—1557.

A reformáció végleges megállapodása. — A reformáció pártfogói e korszakban. — E korszak reformatorai. (25 egyén.) — Tanfoglalom. Isteni tisztelet. Fegyelem. Hitvallás.

Zsinatok. 1-ső toronyi 1549., 2-ik toronyi 1550., beregszászi 1552., szombati 1-ső 1552., óvárii 1554., 2-ik erdődi 1555., szombati 2-ik 1557. jan. 13., kolozsvári 1557. jun. 13. — E korszak hitvallói s vértanui. — Zárszó.

Az egész mű minteny 8—10 ivre fog terjedni s ára 1 frt leend. Megrendeléseket vagy előfizetéseket elfogad a kiadó Réthy Lipót és fia Aradon, főtér, az „Alföld“ kiadóhivatala. — Gyorokon, 1881. évi augusztus havában.

Rácz Károly, lelkész-tanító.

Külföld.

A külföldi protestantismus mostanában két nevezetes emberét veszítette el. Egyházi férfiú volt mind a kettő. Az egyiket inkább fáradhatatlan lelkészi működése, valódi apostoli munkálkodása, a másikat pedig inkább személyes tulajdonságai, fényes egyházi állása, tettek nevezetessé.

Az egyik halott Fisch György, kinek halálával súlyos veszteséget szenvedett a francia protestantismus. Fisch Waadt kántonban Nyonban született 1814-ik évben, s a huszas években megindult vallásos mozgalom mély benyomást tett reá. Már mint lausannei hittanhallgató csatlakozott a mozgalomhoz s miután előbb Veveyben egy kis német gyülekezet körében szolgált, azután Monod Adolf segédlelkészévé lett Lyonban, hol abban az időben a protestantismus helyzete igen kedvezőnek mutatkozott. A mint Monod Montaubanba átment, lyoni hivatalát Fisch vette át. Nem rendelkezett elődének ragyogó ékesszólásával, de támogatva ritka munkaereje s a tiszta evangéliumi protestáns ügyszóhoz való föltétlen odaadása által, ezen állapotában ugy működött Istennek kezében, hogy a lyoni protestáns egyház általa soha nem is álmodott virágzásra emelkedett. A mint 1846-ban megalakult az „Evangélikus Szövetség“, ennek ügyében oly élénk részt vett Fisch, hogy őt méltán nevezték a „Szövetség megtestesülésének.“ A hitvallás alárendelt kérdéseivel szemben nem volt szükkeblü, s ez által más felekezetek kebelében is feltűnést és befolyást szerzett magának. Az egyházi alkotmány kérdésében azonban oly merev volt, hogy a szakadástól sem rettent vissza s haláláig vitatta a szabadegyházi elvet az államegyházzal szemben. Ezért az 1849-iki alkotmányozó zsinaton kiváló szerepet vitt s egyesülvén itten Franciaország protestantismus, Monod halála után ennek elismert vezérévé lett. Mint több zsinatnak elnöke, kitünt a tanácskozásra fölvett tárgyak tiszta felfogása, pártatlansága s szeretetreméltó modora által. De épen így kitüntette ő magát a keresztyén szeretetmunkák területén is fáradhatatlan buzgalma által. Legkiválóbb érdeklődéssel viseltetett a délafrikai bassutók közötti missió iránt. — Még ez év január havában átment Angliába, hogy az angol kormányt a fenyegetett missiói állomások kimelésére indítsa. Mint a „Francia Evangélikus Szövetség“ titkára, mint vasárnapi iskolatanító, mint lelkész, munkáját mindig és mindenütt Idvezítője és embertársai iránti odaadó szeretettel folytatta. Angliában is jól ismerték őt, mert a májusi meetingeken sokat beszélt szókott melegével és lelkesedésével, a maga szeretett francia református egyháza érdekében.

Halála saját hazájában és megyéjében Svájcznak Waadt kantonában érte őt, hova első sorban egy gyűlésen való részvétel, másodsorban pihenés végett ment. Szélütéstől érve rögtönösen mult ki július 3-án 67 éves korában. Mélyen gyászolja őt az összes francia protestantismus, mint a szeretet nagy munkáiban megaggott keresztyént, ki Urához hű volt a halálig.

(Vége köv.)

Különfélék.

Köszönet. A szegedi ref. egyháznak t. özv. Tóth Józsefné szül. Besnyey Amália, halasi birtokos urnő, urasztali diszes keresztelő medenczét és kannát ajándékozott. — Midőn e szives adományért egyházunk hálás köszönetét nyilvánosan kifejezem, egyszersmind jól esik lelkelem örömet ezuttal kijelentem a fölött, hogy újra éledező — s nagy jövőre hivatott egyházunkat, távolban lakó hitsorsosink ilyenképen is gyámolítani buzgólkodnak. — Szeged, 1881. aug. 8. Varga Pál, ref. lelkész.

Zsinati képviselőknek a békésbányai egyházmegyében megválasztottak a lelkészek közül Szabó János esperes, a világiak közül gr. Rádai Gedeon segédgondnok és Kovács Ferencz egyházmegyei tanácsbíró. A második lelkészi képviselőségre legtöbb szavazatot nyertek Miklovicz Bálint, Tatár János és Szeremlei Sámuel, mely utóbbi azonban magát a jelöltségből még a választások előtt kihagyatni kérte. Pótképviselők szintén nem nyertek általános többséget. E három utolsó helyre tehát új választás fog elrendeltetni.

Zsinati képviselők: a nagyszalontai egyházmegyében a zsinati képviselőkre adott szavazatok folyó hó 8-án bontatván fel: rendes képviselőül megválasztottak Nagy Dániel esperest, Ercesey Sándor világi tanácsbíró; egyházi pótképviselőül Szél Kálmán n. szalontai lelkész és egyházmegyei tanácsbíró; világi póttagul senki sem nyervén általános többséget, a 3 legtöbb szavazatot nyert egyén: Fónagy László, Tabajdy Károly, Benedek Ferencz tüzetek ki új szavazásra.

A h. m. vásárhelyi ref. egyház, két tanítói állomásra pályázatot hirdetvén 41 pályázó közül a f. h. 7-én Bátor Sándor n. károlyi és Albert József apai tanítókat választotta meg.

Tartalom: A debreczeni ref. egyházmegye lelkészi értekezletének javaslata a lelkészválasztási szabályok tárgyában. — A debreczeni jogtanárok véleménye a jogakadémiák ügyében leküldött miniszteri felhívásra. (Vége.) — A lelkészválasztási törvényről. — Felsőbb hatósági rendeletek. X. — Debreczeni ref. egyházmegyei közgyűlés. — Irodalmi jelentés. — Külföld. — Különfélék. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

A karczagi ref. egyház elemi fiiskoláinál két tanítói állomásra pályázat nyittatik. 1. III. osztály tanítói állomásra, fizetése a) készpénz 315 frt o. é. évnegyedenként előre fizetve, b) lakbérül 42 frt o. é. c) 14.25 m. m. buza és d) 11.25 m. m. árpa az egyház magtárából. — 2. IV. osztály tanítói állomásra, fizetése 500 frt o. é. évnegyedenként előre fizetve. — A megválasztottak kötelesek a kiszabott tanterv szerint a nevezett, esetleg bármely más osztályt is vezetni. Pályázhatnak kellően képesített okleveles ref. vallásu tanítók. — Előnyvel bírnak, kik a tornászban jártasok. Pályázni kívánók teljesen felszerelt folyamodványukat augusztus 17-ig alulírotthoz küldjék be. A megválasztottak kötelesek állomásaikat szeptember 1-én elfoglalni. — Karczag, 1881. augusztus 2.

Hajnal Elek,
ref. lelkész s isk. biz. elnök.

2—2

Pályázat.

A szentpéterszegi (Biharmegye) reform. egyház leánytanítói állomására.

Fizetés:

1. Lakás. 2. Hetvennégy frt 20 kr. 3. Öt és fél köböl buza. 4. $\frac{1}{4}$ telek szántó és kaszáló föld, adóját az egyház fizeti, munkáltatása helyett a község tiz frt nyolcz krt fizet. 5. Fél öl tüzi fa. 6. Minden tanítvány fizet egy véka búzát, $\frac{1}{4}$ véka tavasz éleket, 60 krt, egy csirkét, — tanítványok száma évenként 60—70. 7. Tizenkét köböl buza örlés. 8. Egy mindig növekedő iskolai alapítvány évi fele kamatja, jelenleg 21 frt. — A harmadik pontban említett $\frac{1}{4}$ telekföld helyett, ha az illető tanító úgy akarja hatvan o. é. frtot kap évenként.

Kötelesség:

Hat osztályt tanterv szerint tanítani, a kántort akadályoztatása esetén helyettesíteni, az időközönként előforduló teendőket az egyháztanács kívánalma szerint teljesíteni.

Pályázó csak okleveles, vagy olyan pályavégzett tanító lehet, a ki kötelezi magát egy év alatt az oklevél megszerzésére, a meddig csak ideiglenes tanítónak fog tekintetni.

Pályázók kellőleg felszerelt kérvényüket f. é. aug. 22-ig a lelkészi hivatalhoz nyujtsák be, a megválasztott állomását f. é. szept. 1-én elfoglalni köteles. — A fanemesítésben gyakorlottsággal bíró pályázó előnyben részesítettik.

Szt. Péterszeg. 1881. július 10.

Varga Bálint, m. k.
reform. lelkész.

3—3